

ד"ר שולמית אלמוג, אוניברסיטת חיפה
 ד"ר יעל בן-צבי, מכללת אורנים
 ד"ר שחר ברם, האוניברסיטה העברית
 גב' עינת ברעם-אשל, אוניברסיטת תל-אביב
 פרופ' עמינדב דיקמן, אוניברסיטת פנסילבניה, ארה"ב
 פרופ' יהודית דישון, אוניברסיטת בר-אילן
 מר אבי וימר, גבעתיים
 גב' רוני כוכבי-נהב, אוניברסיטת חיפה
 גב' זהבה כספי, האוניברסיטה העברית
 פרופ' אהוד לוז, אוניברסיטת חיפה
 פרופ' אבידב ליפסקר, אוניברסיטת בר-אילן
 פרופ' משה פלאי, אוניברסיטת פלורידה, ארה"ב
 פרופ' אהרן קומם, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
 פרופ' טובה רוזן, אוניברסיטת תל-אביב
 ד"ר חיה שחם, אוניברסיטת חיפה

תוכן העניינים (חלק 12)

שירה

7	החידה כמשל – על חידות דיאלוגיות של שמואל הנגיד	טובה רוזן
25	מקאמת אלתגניס ליוסף הירושלמי	יהודית דישון
65	למנצח בנגינות משכילי – מלאכת השיר ותופעת השירה ב'המאסף', כתב-העת הראשון של ההשכלה העברית	משה פלאי
117	שפת הצלליות של השיר הפרולטרי – ביטוי חזותי וביטוי מילולי בשירת החלוצים ובשירת העמל	אבידב ליפסקר
147	'תלוש היה האיש וכמו מחוץ לזמני' – מקרא בשניים משירי היעתי של נתן אלתרמן	אהוד לוז
155	על אהרן שבתאי והקורפוס 'הפואמה הביתית'	שחר ברם
181	מנדלשטאם והמורשת הקלסית: מבט מבעד לדלת האחורית	עמינדב דיקמן

פרוזה

193	משני עברי כפות המנעול – על דיאלקטיקה של פנים וחץ בסיפור פשוטי לעגנון	חיה שחם
219	על נפח, על חייטים ועל הריסת בתים	שולמית אלמוג
239	מחולת המוות או הנאהבים והנעימים מאת ש"י עגנון – האגדה ופשרה	רוני כוכבי-נהב
271	בין קרעיו של הפנקס לכריכתו – על מעמד הנובלה ביצירת י"ח ברנר	עינת ברעם-אשל
293	תפיסת היאני בסיפורי התבגרות פרסונליים – עיון בסיפורי התבגרות של יעקב שבתאי	יעל בן-צבי

החידה כמשל – על חידות דיאלוגיות של שמואל הנגיד*

טובה רוזן

לזכרו של דן פגיס

א. חידה או לא חידה?

מחו חטקסט הבאו האם הוא חידה?
היש נולד, ואין רוח בו / ונפש, ומקסן – בלא לב – יצא,
וישב מעט זמים, מקשה וחס – / ונלד מתי נפש! עניתיו: ביצה?
(תצה)¹

השואל שואל בדבר ישי מוזר ופלאי: הוא נולד אמנם מבטן, אך מכך אין להסיק שהוא בעל רוח ונפש, דהיינו חי. לשון אחר: אף שהוא נולד הריהו דומם, ואף שהוא דומם – הפלא ופלא – הריהו בעל כושר ההולדה, והיילדים שהוא מוליד חרי חם יצורים חיים לכל דבר! השואל בטקסט זה איננו מניח לנשאל להתלבט, ולו לרגע, בסבך הפרדוקסים, ומגיש לו את התשובה המוכנה: 'ביצה'. דומה כי הקושי לסווג את הישי המופלא והאקזוטי הזה (הביצה) ולשייך אותו לקטגוריה ידועה הוא סימפטומטי לקשיי המיון שמעורר טקסט זה עצמו. כמו הביצה שהיא חיולאחי, כך אף טקסט זה הוא חידה-ולא-חידה. קשה להחיל עליו את אחד הסיווגים הזיאנריים המוכרים לנו. מצד אחד ניכרים בטקסט זה קווים אופייניים של זיאנר החידה, אבל מצד שני, הפתרון הנחשף בשלב כה

* מאמר זה ראשיתו בהוצאה בכינוס לזכרו של פרופ' דן פגיס ז"ל. הכינוס 'חידה העברית לדורותיה' התקיים באוניברסיטה העברית ב-13 ביוני 1996.
1. כל המובאות הן מיבן משלי (תשמ"ג), אלא-אס-כן מצוין אחרת.

כמה חומר בתזה שתורה אחת, כמה חסד
ברגע אחד – על יחי אהבה של צרויה שלו

אבי ימר

317

דרמה

יכולנו חלשים כל כך בעצמי –
תפיסת הכוח במחזות הראשונים של חנוך לוין

זהבה כספי

333

על תרגום שקספיר:
שלונסקי, אלטרמן, לאה גולדברג ואחרים

אהרן קומס

353